

Мойсей Любомир Олексійович,
начальник Західної територіальної
групи з питань запобігання та виявлення
корупції Міністерства оборони України,
кандидат юридичних наук

**ПОСИЛЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПІДРОЗДІЛІВ
ІЗ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ, СТВОРЕНИХ У СИСТЕМІ
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ**

Організацію роботи вповноваженого підрозділу здійснюють відповідно до Типового положення про уповноважений підрозділ з питань запобігання та виявлення корупції, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Питання запобігання та виявлення корупції» від 4 вересня 2013 року № 706 [1, с. 379].

Аналіз чинників, що зумовлюють підвищення ефективності виконання завдань, які ставлять перед уповноваженими підрозділами на визначеній адміністративно-територіальній зоні відповідальності щодо протидії корупції та виявлення правопорушень, пов'язаних із вчиненням корупційних діянь військовими посадовими особами, свідчить про необхідність прийняття управлінських рішень, що за своїм змістом повинні містити систему правових заходів, спрямованих на усунення причин та умов відтворення корупції.

До компетенції вповноважених підрозділів належать, зокрема, ужиття заходів для виявлення конфлікту інтересів і сприяння його усуненню, контроль за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів, виявлення сприятливих для вчинення корупційних правопорушень ризиків у діяльності посадових і службових осіб шляхом внесення їхнім керівникам пропозицій щодо усунення таких ризиків.

У контексті запобігання таким ризикам, відповідно до зазначеної Постанови, уповноважений підрозділ має право отримувати від структурних підрозділів Міністерства оборони України інформацію та матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань.

Водночас, реалізуючи ці завдання, уповноважений підрозділ, що скерував відповідний запит до підконтрольного об'єкта на отримання матеріалів, змушений очікувати на надходження їх протягом тривалого часу, що негативно позначається на ефективності запобігання корупційним ризикам.

Підконтрольні об'єкти (суб'єкти) кваліфікують запити як звернення, тому передбачають тридцятиденний термін розгляду. Посилання на законодавство у сфері інформаційних відносин, зокрема закони України «Про інформацію» [2], «Про доступ до публічної інформації» [3], не забезпечують позитивного результату. Подеколи термін розгляд запитів спеціально утвореного підрозділу в системі Міністерства оборони України перевищує розумні строки.

На відміну від уповноважених підрозділів, загальнодержавні вповноважені підрозділи (органи із запобігання та протидії корупції), що діють на підставі положень Закону України «Про запобігання корупції» [4], а це органи прокуратури, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції (ст. 1 Закону), реалізують свої повноваження на підставі спеціального законодавства, що регулює їхню діяльність (закони України «Про прокуратуру» [5], «Про Національну поліцію» [6] та інші), ставлячи за вимогу скорочення терміну розгляду запитів до десяти днів з моменту надходження.

Тому нагальною є необхідність прийняття рішення Міністерством (Міністром) оборони України, яке за своїм юридичним змістом було б спеціальним нормативним актом, що зобов'язало б надавати відповіді (інформацію) на запити уповноважених підрозділів, які здійснюють свою діяльність у системі Міністерства оборони України, у стислі терміни, що позитивно вплине на ефективність роботи останніх.

Положення Закону України «Про аудиторську діяльність» [7] зобов'язують аудитора дотримуватися вимог Закону України «Про запобігання корупції» та інших нормативно-правових актів, стандартів аудиту, принципів незалежності аудитора та відповідних рішень Аудиторської палати України.

За результатами проведеного аудиту перевірки окремих питань адміністративно-господарської діяльності підконтрольних об'єктів територіальні управління внутрішнього аудиту за наявності підстав скеровують аудиторський звіт до правоохоронних органів та до вищого в порядку підлеглості керівництва аудиту.

Натомість, з огляду на завдання вповноваженого підрозділу, для запобігання корупційним ризикам йому слід отримувати інформацію та проводити аналіз на предмет наявності таких дій, що суттєво різняться від діяльності правоохоронних органів, які мають за мету порушення кримінальних проваджень та їх розслідування. Доцільним є запровадження практики (за умови нормативного врегулювання) регіонального ініціювання проведення аудиторських перевірок уповноваженими органами, їхніми посадовими особами.

Таким чином, зобов'язавши територіальні управління внутрішнього аудиту скеровувати на адресу уповноважених матеріали аудиту (аудиторські звіти), вдасться не лише виявити ризики вчинення корупційних діянь, а й запобігти кримінальним правопорушенням у військах.

На нашу думку, Міністерство (Міністр) оборони України має прийняти рішення щодо визначення завдання керівникам територіальних управлінь внутрішнього аудиту за результатами роботи скеровувати на адресу вповноважених підрозділів (у межах зон територіальної відповідальності) аудиторські звіти.

Відповідно до п. 9 Типового положення працівники вповноважених підрозділів можуть залучатися до проведення експертизи проектів нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, які видають державні органи, з метою виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень і внесення відповідних пропозицій щодо їх усунення.

Якщо представників уповноважених підрозділів не залучають до проведення цієї експертизи, це свідчить про відсутність належної координації під час розподілу обов'язків у

державних органах та організації виконання вимог Типового положення.

Корупційні ризики закладено, переважно, у нормативних актах, які регулюють контрольні, дозвольні, реєстраційні, юрисдикційні повноваження керівників, а також порядок і строки реалізації цих повноважень. Доволі часто проекти нормативних актів містять такий корупціогенний фактор, як неналежне визначення функцій, прав, обов'язків військовослужбовців, що проходять військову службу в межах гарнізону.

Перевірку на корупціогенність нормативних актів (наказів, розпоряджень), що видаються в межах гарнізону, зокрема начальником гарнізону та начальниками квартирно-експлуатаційних управлінь (відділів), до повноважень яких належать питання прийняття рішення у сфері забезпечення військовослужбовців житлом, організації збереження житлового фонду, що належить до сфери управління Міністерства оборони України, надання адміністративних послуг шляхом укладення господарських договорів, конкурсні (тендерні) процедури тощо, нині не проводять.

Проекти нормативних актів, що видаються (приймаються) керівниками в межах гарнізону, погоджують на відповідність чинному законодавству фахівці юридичних служб (відділів) у межах компетенції щодо здійснення прогнозування на предмет заподіяння шкоди економічним інтересам держави, які за штатом перебувають у підпорядкуванні таких керівників (начальників).

Характерною особливістю перевірки фахівцями юридичних служб (відділів) на відповідність чинному законодавству є те, що її здійснюють, здебільшого, в умовах конфлікту інтересів і можливостей для зловживання наданими повноваженнями керівників таких фахівців.

Таким чином, доцільнішим є вжиття заходів із виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень і внесення відповідних пропозицій щодо їх усунення, а не ліквідація наслідків таких діянь.

Список використаних джерел

1. Питання запобігання та виявлення корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 верес. 2013 р. № 706 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 76. – Ст. 379.
2. Про інформацію : Закон України від 1 груд. 1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939 VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
5. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
7. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22 квіт. 1993 р. № 3125-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 23. – Ст. 243.

Москаленко Світлана Олексіївна,
доцент кафедри публічного управління
та публічної служби Національної
академії державного управління при
Президентові України, кандидат наук
з державного управління

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Протидія корупції стає одним із визначальних чинників руху України до західної системи цінностей, свідченням чіткого та незворотного цивілізаційного вибору західного демократичного розвитку України. У цьому контексті актуальним є вивчення відповідного зарубіжного досвіду та можливостей його імплементації в українських реаліях.